

Warszawa, 18-05-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.7010.5.2025.ETP

Pan

Donald Tusk

Prezes Rady Ministrów

via ePUAP

Szanowny Panie Premierze,

pragnę nawiązać do dotychczasowej korespondencji dotyczącej dostępu osób w kryzysie bezdomności, posiadających obywatelstwo polskie, do leczenia zarówno w kraju, jak i za granicą¹.

Jednocześnie, pragnę przypomnieć, że u osób w kryzysie bezdomności, posiadających obywatelstwo polskie i przebywających za granicą, występują liczne problemy w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz w komunikacji z właściwymi polskimi służbami w przypadkach nagłego zagrożenia życia w ramach opieki transgranicznej. Widoczne są także problemy tej grupy osób z otrzymaniem świadczeń leczniczych w ramach opieki krajowej.

Uzyskanie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej poprzedzone jest rygorystyczną i skomplikowaną procedurą, niedostosowaną do istoty bezdomności. Obowiązujący system wymaga poddania się określonym formalnym procedurom oraz obligatoryjnego spełnienia wszystkich przesłanek zawartych w art. 54 ustawy o

¹ Pismo z dnia 4 września 2025 r.

świadczeniach opieki zdrowotnej², które są problematyczne do zrealizowania dla osób w kryzysie bezdomności. Przekłada się to na liczne trudności tej grupy osób w potwierdzeniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, co ma wpływ na dostępność do tych świadczeń na terenie kraju. Powyższe, w praktyce stwarza problemy, zarówno samym zainteresowanym, jak i właściwym w sprawie organom publicznym.

Do mojego Biura wpływają sygnały od obywateli polskich, którzy są osobami w kryzysie bezdomnych i przebywają czasowo poza granicami kraju – na terenie Niemiec, a ich ostatnie miejsce zamieszkania znajdowało się w Polsce. Jednocześnie doszło u nich do znacznego pogorszenia stanu zdrowia, tj. do utraty przytomności oraz konieczności wykonania pilnej operacji, nierzadko ratującej życie. Wspomniani pacjenci, z uwagi na stan zdrowia, byli poddani intensywnej terapii oraz leczeniu operacyjnemu w szpitalu poza granicami kraju, jednakże dalszy pobyt tych osób za granicą nie daje możliwości kontynuowania leczenia ich schorzeń neurologicznych czy psychiatrycznych z powodu bariery językowej i niemożności porozumienia się obcojęzycznymi lekarzami różnych specjalizacji – osoby te są najczęściej w stanie komunikować się wyłącznie w języku polskim.

W konsekwencji, w celu poratowania zdrowia i zachowania życia tej grupy osób, dalsze leczenie specjalistyczne, w tym neurologiczne, rehabilitacja czy leczenie psychiatryczne, możliwe są wyłącznie w Polsce. Dochodzi do sytuacji, w których w wyniku szeroko rozumianych wadliwości analizowanych regulacji polscy obywatele w kryzysie bezdomności, czasowo przebywając poza granicami kraju, w oczekiwaniu na długotrwałą procedurę potwierdzenia prawa do świadczeń, tracą życie³.

Okoliczności te determinują konieczność podjęcia działań systemowych w ramach właściwości odpowiednich resortów – zdrowia, spraw zagranicznych oraz sprawiedliwości. Niemniej dotychczas jedyną odpowiedzią w przedstawionej sprawie, jaka wpłynęła do mojego Biura, jest stanowisko Ministerstwa Spraw Zagranicznych⁴,

² Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1461 ze zm., dalej: o świadczeniach opieki zdrowotnej).

³ Znak: V.7010.69.2024.ETP.

⁴ Pismo z dnia 18 listopada 2025 r., znak: DK.3461.232.2025/1.

które nie odnosi się w pełni do istoty przedstawionych przeze mnie problemów dotyczących zdrowia i życia obywateli.

Wobec powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1264), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o spowodowanie udzielenia odpowiedzi przez właściwe resorty przez ustosunkowanie się do wskazanych problemów oraz przedstawienie podjętych i planowanych działań w celu poprawy zaistniałej sytuacji, w zakresie zmian w poświadczeniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej dla osób w kryzysie bezdomności przebywających zarówno za granicą, jak i w kraju.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/